

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 20.4.2009
KOM(2009) 178 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ
A EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE**

Zavádění eura na Slovensku

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ
A EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE**

Zavádění eura na Slovensku

1. ÚVOD

V návaznosti na rozhodnutí Rady ze dne 8. července 2008, že Slovensko splňuje nezbytné podmínky pro přijetí eura, byla eurozóna dne 1. ledna 2009 – tedy v den desátého výročí zavedení eura – rozšířena na 16 členů.

Slovensko se rozhodlo pro scénář „velkého třesku“ přechodu na euro, tzn. bez přechodného období. Období používání dvojího oběživa, kdy jsou platby přijímány v eurech i ve slovenských korunách, trvalo stejně jako ve Slovinsku dva týdny. Úspěšný přechod na euro potvrdil, že pokud se tento přechod důkladně připraví, postačí krátké období dvojího oběživa, a to i v případě země s vysokým objemem hotovosti v oběhu. Převážná většina slovenských občanů (91 %) vnímala přechod na euro jako hladký a efektivní.

Toto sdělení se týká nejdůležitějších hledisek procesu přechodu na euro, zejména výměny hotového oběživa (viz bod 2), přijatých opatření na rozptýlení obav občanů ze zvýšení cen (viz bod 3), vývoje cen v období přechodu na euro (viz bod 4), informační kampaně a názoru občanů na průběh přechodu na euro (viz bod 5). Případně jsou vyvozovány závěry, jež mohou být cenné pro přechody na euro v budoucnu.

2. VÝMĚNA HOTOVÉHO OBĚŽIVA

Výměna hotového oběživa je pravděpodobně nejviditelnější stránkou přechodu na jinou měnu, neboť se dotýká v podstatě všech finančních ústavů, podniků a občanů. Efektivní průběh této výměny závisí na řádném dodání eurohotovosti všem dotčeným stranám a na tom, zda jsou banky a podniky dobře připraveny na mimořádnou pracovní zátěž tak velkého rozsahu.

2.1. Přípravy na výměnu hotového oběživa

Na výměnu slovenské koruny v oběhu a zásob hotovosti slovenské centrální banky (Národní banka Slovenska, dále jen „NBS“) bylo vypůjčeno přibližně 188 milionů **eurobankovek** od rakouské centrální banky a ve slovenské mincovně v Kremnici bylo vyraženo 500 milionů **euromincí**. Z nových členských států, které zavedly euro, bylo Slovensko prvním, který euromince vyrazil ve svém vlastním výrobním zařízení.

NBS zahájila **předzásobování** 16 obchodních bank, které pracují s hotovostí, euromincemi dne 6. září 2008 a eurobankovkami o měsíc později. Systematické eskorty státní policie zaručily vysokou bezpečnost každé přepravy eurohotovosti.

Druhotné předzásobení, v rámci něhož byla eurohotovost dodána podnikům, bylo zahájeno koncem října 2008. Smlouvu o druhotném předzásobení podepsalo se svou bankou zhruba

14 000 podniků, které následně obdržely téměř 24 % hodnoty předzásobených bankovek a 68 % hodnoty předzásobených mincí. Celkem bylo podnikům před dnem zavedení eura dodáno 27,8 % hodnoty předzásobené hotovosti. Ve Slovinsku dodaly banky podnikům pouze 2,4 % hodnoty předzásobené hotovosti a na Kypru i na Maltě činila míra druhotného předzásobení pouze zhruba 1 %.

Slovenské banky nevyužily nových zjednodušených pravidel ECB týkajících se druhotného předzásobení, která byla přijata v červnu 2008¹. Podle NBS a obchodních bank byly nové obecné zásady přijaty příliš pozdě na to, aby mohly být aplikovány na Slovensku, protože velké množství smluv o druhotném předzásobení bylo uzavřeno již do května 2008. Změna pravidel v průběhu procesu by znamenala nerovné podmínky pro jednotlivé podniky a vyžadovala by významné změny plánů distribuce hotovosti.

Všech 1 320 000 předbalených **sad (minisad) mincí** v hodnotě 500 SKK (přibližně 16,60 EUR), které NBS objednala, bylo podnikům a široké veřejnosti prodáno ve dnech 1. až 31. prosince 2008. Komise na základě předchozích zkušeností doporučila přichystat přibližně jednu minisadu na domácnost. Jelikož Slovensko čítá zhruba 2 miliony domácností a navíc nepřipravilo žádné zvláštní sady mincí pro maloobchodníky, Komise v *7. a 8. zprávě o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny* upozornila na to, že by množství minisad, které NBS objednala, mohlo být nedostatečné. Protože na mnoha pobočkách obchodních bank a na poštách byly minisady vyprodány během prvních dnů (81 % bylo prodáno do 5. prosince), doporučila NBS omezit prodej na maximální množství 10 minisad na osobu. Řada podniků zakoupila předbalené sady mincí, aby měly eurohotovost na vrácení drobných, a některé společnosti a správní orgány je použily jako vánoční dárky nebo bonusy na konci roku. Protože mnoho distributorů nenahlásilo své potřeby NBS předem, jejich zásoby minisad jim rychle došly. 25 % občanů, kteří si minisadu nekoupili, to podle průzkumu Komise vysvětlili tím, že nebyly žádné k dostání².

S cílem rozložit proces výměny nastřádané hotovosti na delší období umožnily některé obchodní banky během posledních týdnů roku 2008 výměnu slovenských korun za eura v oficiálním směnném kurzu bez poplatků. Mnohé banky rovněž nabídly zvláštní produkty, aby získaly nové klienty či přiměly stávající klienty k tomu, aby hotovost, kterou mají doma, uložili na bankovní účet.

Podle průzkumu Komise uskutečněného tři dny před přechodem na euro³ již velká část slovenských občanů nějakou eurohotovost měla: 60 % mělo euromince – především ze startovacích sad (53 %) a z předchozích cest do zahraničí (42 %) – a 49 % mělo eurobankovky – především z cest do zahraničí (56 %) a z výměny v bance na Slovensku (39 %).

Průběh předzásobení a druhotného předzásobení byl dobře organizován. Hodnota hotovosti, kterou získaly podniky před přechodem na euro, byla výrazně vyšší než v případě tří členských států, v nichž přechod na euro naposledy proběhl.

Vysoká poptávka po minisadách euromincí na Slovensku potvrdila, že občané mají

¹ Obecné zásady Evropské centrální banky ze dne 19. června 2008, kterými se mění obecné zásady ECB/2006/9 o některých přípravách na přechod na hotovostní euro a o předzásobení a druhotném předzásobení eurobankovkami a euromincemi mimo eurozónu (ECB/2008/4).

² Bleskový průzkum Eurobarometer 259, leden 2009.

³ Bleskový průzkum Eurobarometer 255, leden 2009.

o první euromince s národní stranou jejich země velký zájem, i když již měli euromince vydané jinými zeměmi. Důležité je, aby bylo připraveno dostatečné množství minisad pro všechny občany, aby se mohli se svou novou měnou seznámit ještě před přechodem na euro. Protože podniky potřebují euromince na vrácení drobných již ode dne přechodu na euro, mělo by se počítat se zvláštními startovacími sadami pro maloobchodníky, a to systematicky tak, aby byly jejich potřeby uspokojeny. Při plánování objemu výroby je třeba brát v úvahu i poptávku podniků a různých institucí, které mohou chtít sady mincí použít jako dárky.

Pro snadnější přístup malých podniků k eurohotovosti by mělo být napříště využito nových obecných zásad Evropské centrální banky pro druhotné předzásobení.

2.2. Období dvojího oběživa

Po dobu 16 dnů období dvojího oběživa (od 1. do 16. ledna) byly NBS a obchodní banky otevřeny pro výměnu hotovosti v podstatě každý den (s výjimkou neděle 11. ledna). Do neděle 4. ledna přišlo do bank poměrně málo klientů, avšak situace se zásadně změnila dne 5. ledna, kdy se mnoho lidí vrátilo z dovolených: občané provedli téměř 198 000 výměn nebo výběrů hotovosti u bankovní přepážky a vyměnili téměř 325 milionů EUR, což je stonásobně více než 5. ledna 2008. Druhý nejvyšší počet výměn (168 000) a směněná hodnota (261 milionů EUR) během období dvojího oběživa byly zaznamenány dne 7. ledna.

Podle všech dostupných informací neohlásily banky žádné větší problémy. Informační systémy všech bank byly úspěšně přenastaveny do 3. ledna a od 5. ledna byla zajištěna kompletní nabídka bankovních služeb. Díky pečlivé přípravě se banky dokázaly úspěšně vypořádat s mimořádně velkou pracovní zátěží a délky čekací doby zůstaly na obecně přijatelné úrovni. Podle průzkumu Komise si na delší fronty stěžovalo jen velmi málo z těch, kteří přišli do banky. Tento problém byl dotazovanými nejčastěji zmiňován dne 5. ledna, což je přirozené, neboť právě tento den byl pro banky tím nejrušnějším v průběhu celého období dvojího oběživa. Ve dnech 1. až 16. ledna občané provedli 1 418 000 výměn a výběrů hotovosti u bankovní přepážky, což je čtyřikrát více než během prvních 16 dnů předchozího roku, a sice v celkové hodnotě zhruba 2,207 miliardy EUR, což je 2,4-krát více než v období 1. až 16. ledna 2008.

Srovnání s dalšími zeměmi, které nedávno zavedly euro, ukazuje, že Slováci mají podobné zkušenosti jako Kyprané: v obou zemích hlásilo nějaké problémy při výměně nebo výběru hotovosti z banky v nové měně 8 % lidí. Malťané měli větší problémy (stěžovalo si 13 % lidí - především na dlouhé fronty), zatímco ve Slovinsku byl přechod na euro nejméně problematický (3 %). Osoby samostatně výdělečně činné měly v bankách více problémů než dotazovaní z ostatních skupin povolání⁴.

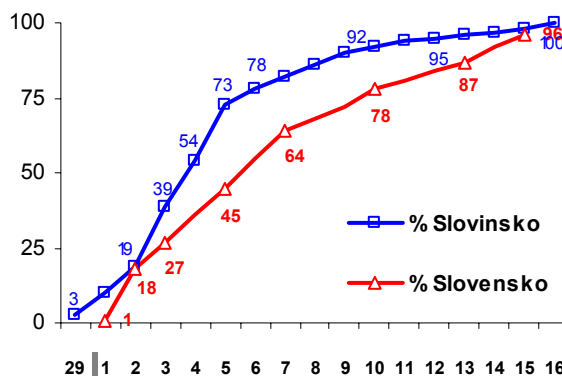
Již krátce po půlnoci 1. ledna vydávalo všech přibližně 2 200 **bankomatů** na Slovensku pouze eurobankovky (převážně v hodnotě 10 EUR a 20 EUR) a 32 000 terminálů na prodejních místech fungovalo v eurech. Bankomaty čelily velkému náporu 5. ledna, kdy lidé vybrali v hotovosti 2,5-krát více (41 milionů EUR) než ve stejný den roku 2008.

Používání eura v platebním styku se prosazovalo pomaleji než v případě předchozích přechodů na euro. Na Slovensku platilo 5. ledna eurem 45 % nakupujících, zatímco ve

⁴ Bleskový průzkum Eurobarometer 259, leden 2009.

Slovinsku to bylo ve stejný den 78 % (viz graf 1). Na Kypru a na Maltě, kde občané mohli platit svou národní měnou do konce ledna, překročil podíl plateb v eurech 70 % dne 4. ledna. Dne 7. ledna, kdy se vrátila z dovolené většina Slováků, se tempo přechodu na euro vyrovnalo úrovni v ostatních nových členských státech, které euro zavedly.

Graf 1
Podíl eura na hotovostních platbách v obchodech
(% nakupujících)

Příčinou toho, že se přechod na euro na Slovensku rozbíhal pomaleji, jsou pravděpodobně dlouhé zimní prázdniny (1. a 6. ledna byly dny pracovního volna) a skutečnost, že ve dnech 1. a 2. ledna vracelo drobné ve slovenských korunách neobvykle mnoho maloobchodníků (62 %, resp. 16 %). Od 3. ledna se maloobchodní subjekty začaly řídit výzvou slovenských orgánů a Komise, které na ně naléhaly, aby vracely drobné výhradně v eurech: podíl hotovostních operací, kdy byly vráceny drobné ve slovenských korunách, klesl 5. ledna na 3 % a 7. ledna se blížil nule.

Odvětví maloobchodu se se zvýšeným pracovním zatížením vypořádalo dobře. S cílem zmírnit zátěž, které je odvětví maloobchodu vystaveno, vyzývaly banky a úřední orgány občany, aby k placení používali 5,2 milionů platebních karet, které vlastní. Tyto výzvy nebyly příliš vyslyšeny, neboť v průměru jen necelých 2,5 % Slováků uvedlo, že v průběhu období dvojího oběživa platili kartou⁵.

Fronty v obchodech se v prvních lednových dnech držely v mezích. Většina maloobchodníků nehlásila žádné problémy s dodávkami hotovosti nebo se skladováním korun stažených z oběhu. Problémy měly některé obchody ve venkovských oblastech, protože důchodci chtěli rozměnit eurobankovky s vysokou hodnotou, které dostaly na poštovních úřadech při výplatě důchodu. V návaznosti na tyto případy zopakovaly slovenské orgány a Komise svou výzvu, aby byly důchody a mzdy vypláceny v eurobankovkách s nízkou hodnotou⁶.

Průzkumy Komise, kdy byli občané dotazováni na obsah svých peněženek, potvrdily, že přechod na euro probíhal poněkud pomaleji než v předchozích případech. Z výsledků znázorněných v grafu 2 vyplývá, že 5 dnů po přechodu na euro mělo u sebe nebo převážně eurobankovky přibližně 56 % Slováků a pouze nebo převážně euromince mělo zhruba 63 % občanů. Ve Slovinsku mělo 5. ledna pouze nebo převážně eurobankovky

⁵ Bleskový průzkum Eurobarometer 255, leden 2009.

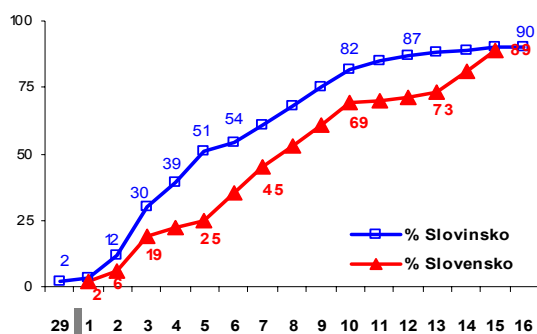
⁶ Obchody ve venkovských oblastech mají obtížnější přístup k bankám, takže mohou rychle vyčerpat zásobu hotovosti pro vrácení drobných.

81 % občanů a pouze nebo převážně euromince 88 %. Přechod na novou měnu se na Slovensku zrychlil od 7. ledna. Jeden den před koncem období dvojího oběživa mělo pouze nebo převážně eurobankovky 97 % Slováků a pouze nebo převážně euromince 98 % občanů.

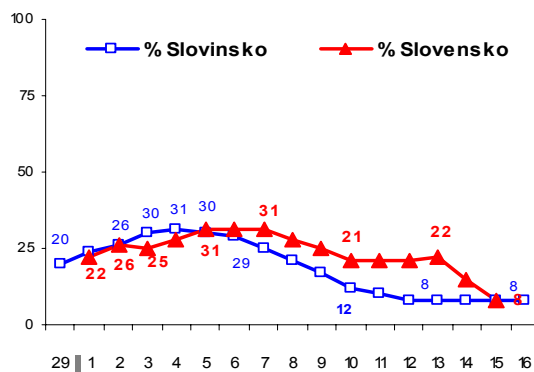
Graf 2

Občané, kteří měli v peněžence pouze nebo převážně eurobankovky
(% obyvatel starších 15 let)

Občané, kteří mají pouze eurobankovky

Občané, kteří mají převážně eurobankovky

Většina Slováků dotazovaných ve druhé polovině ledna (64 %) řekla, že je pro ně velmi snadné nebo poměrně snadné rozlišovat jednotlivé euromince a používat je. Stejný názor mělo po skončení období dvojího oběživa o něco více Slovinců (69 %) a Malt'anů (75 %) a podstatně více Kypřanů (81 %). Stejně jako v ostatních zemích si i Slováci na eurobankovky zvykli rychle: 81 % Slováků uvedlo, že používat eurobankovky je snadné nebo velmi snadné, ve srovnání s 88 % Malt'anů, 91 % Slovinců a 95 % Kypřanů⁷. Potíže s používáním nové měny uváděli častěji starší občané.

2.3. Stahování předchozí měny

Podstatná část objemu slovenských korun v oběhu byla stažena již před přechodem na euro. Téměř polovina hodnoty hotovosti ve slovenských korunách v oběhu v polovině září 2008 (140 miliard SKK) byla stažena do 31. prosince 2008, přičemž v oběhu zůstalo 77 miliard SKK. Během prvních devíti dnů v lednu 2009 bylo staženo přibližně 30 miliard slovenských korun a dalších 16 miliard SKK pak do konce období dvojího oběživa. Na konci ledna 2009 bylo v oběhu zhruba 16 miliard SKK (tj. 20 % hodnoty slovenských korun v hotovosti, které byly v oběhu koncem roku 2008). Téměř 94 % hodnoty SKK v hotovosti, které zůstaly v oběhu, tvořily bankovky a pouze 6 % mince.

V prvních měsících roku 2009 bylo do bank vráceno podstatné množství euromincí, které byly v rámci druhotného předzásobení dodány podnikům: někteří maloobchodníci na Slovensku nesprávně odhadli svou potřebu a vytvořili si nadměrnou zásobu euromincí. Z důvodu stížností maloobchodníků na příliš vysoké bankovní poplatky za zpracování hotovosti slovenský parlament rozhodl, že obchodní banky nesmí účtovat poplatky za vklad eurohotovosti na bankovní účet od 1. března do 31. srpna 2009 (odhadovaná doba potřebná pro stažení nadměrného objemu eurohotovosti z oběhu).

⁷ Bleskový průzkum Eurobarometer 259, leden 2009.

Bankovky slovenské koruny lze vyměnit ve všech obchodních bankách bez poplatku do konce roku 2009, přičemž u NBS je bude nadále možné vyměnit zdarma bez časového omezení. Mince slovenské koruny lze v obchodních bankách vyměnit do 30. června 2009 a v NBS do konce roku 2013.

Přechod na euro byl na Slovensku dobře připraven a měl hladký průběh. Slováci s úspěchem dokázali zabránit mnoha problémům, které vznikly v ostatních zemích, kde bylo euro zavedeno (např. dlouhé fronty v bankách), protože se poučili z jejich zkušeností. Ačkoli výměna hotového oběživa začala poněkud pomaleji než v ostatních zemích, kde bylo použito scénáře „velkého třesku“, jsou dosažené výsledky celkově velmi pozitivní.

Aby se přechod na euro urychlil, a zmírnila se tak zátěž dopadající na maloobchodníky, kteří musí používat dvě měny současně, měla by být hotovost od 1. ledna vracena pouze v eurech. Pro budoucí přechody na euro lze zvážit možnost, že by bylo vrácení hotovosti ve staré národní měně zakázáno zákonem (s výjimkou případů, kdy je použití eura fyzicky nemožné). S cílem zamezit nedostatku hotovosti v obchodech by se měly pro vyplacení mezd a důchodů v hotovosti používat především bankovky s nízkou hodnotou.

Maloobchodníci by měli svou potřebu eurohotovosti pro období přechodu na euro pečlivě naplánovat a banky by měly zvážit přizpůsobení své poplatkové politiky mimořádným okolnostem, které přechod na euro představuje.

3. PŘEDCHÁZENÍ NEKALÝM PRAKTIKÁM A NESPRÁVNÉMU VNÍMÁNÍ VÝVOJE CEN ZE STRANY OBČANŮ

Slovenské orgány přijaly různá opatření – od dobrovolných programů po podrobné sledování cen – s cílem přispět ke stabilitě cen a zvýšit důvěru spotřebitelů v období přechodu na euro.

Logo projektu „**etický kodex**“, který zavazuje všechny zúčastněné strany k tomu, aby dodržovaly pravidla výměny a nezneužívaly je ve svůj prospěch, bylo možno vidět na zhruba 20 000 místech (obchodech, provozovnách poskytujících služby, místních a regionálních správních orgánech). Občané měli možnost stěžovat si na nesprávné chování signatářů kodexu v úřadu vládního zmocněnce pro euro, který stížnosti vyšetřuje. Do poloviny února obdržel zmocněnec pouze čtyři stížnosti: všechny se ukázaly jako neopodstatněné. Signatáři, kteří porušili kodex, mohli přijít o svou nálepku a mohli být uvedeni na „černé listině“ sdružení spotřebitelů Slovenska.

Povinné **dvojití uvádění cen** ve slovenských korunách a v eurech bylo zahájeno 24. srpna 2008 a bude trvat do 1. ledna 2010. Jeho provádění pečlivě sleduje **Slovenská obchodní inspekce** (SOI). Podle průzkumu Komise považuje devět z deseti Slováků dvojití uvádění cen za užitečné. Většina dotazovaných řekla, že dvojití ceny byly vždy uvedeny správně (53 %), a podle dalších 34 % byly uvedeny správně ve většině případů. Ve srovnání s ostatními zeměmi, které nedávno zavedly euro, patřili dotazovaní na Slovensku k nejspokojenějším s dvojitím uváděním cen⁸.

Do konce ledna 2009 provedla SOI více než 25 000 kontrol. Výsledky těchto kontrol se v průběhu času výrazně zlepšovaly. Problémy (např. chybějící dvojití uvádění cen nebo

⁸ Bleskový průzkum Eurobarometer 259, leden 2009.

nesprávný výpočet/zaokrouhlení ceny v eurech, vrácení hotovosti v SKK bez výslovného souhlasu zákazníka během období dvojího oběživa) byly zjištěny častěji v obchodech nebo provozovnách poskytujících služby s pěti nebo méně zaměstnanci. Jestliže SOI při opětovné kontrole zjistí, že nedošlo k nápravě, je v další fázi vydáno varování a případně zahájeno řízení pro porušení předpisů. V lednu a v únoru 2009 zahájila SOI 14 řízení pro porušení předpisů a ve třech případech uložila pokuty. Při závažném porušení pravidel výměny může být teoreticky uložena pokuta do výše 60 000 EUR.

Kromě kontrol z vlastní iniciativy provedla SOI také „**cílené**“ **kontroly na základě stížností občanů** na nesprávné uplatňování pravidel dvojího uvádění cen nebo na neobvyklé zvýšení cen. Všechny stížnosti byly důkladně vyšetřeny: změny cen byly porovnávány s dlouhodobými trendy, s cenami stejného výrobku v jiných prodejnách a zohledňovány v širší souvislosti (např. platné ceny vstupů, vývoj na světových trzích). V lednu a v únoru 2009 obdržela SOI 607 stížností. Ze 420 stížností, které se týkaly zvýšení cen, se pouze jedna ukázala jako opodstatněná.

Na základě návrhů Komise SOI pravidelně **kontrolovala ceny v oborech, kde byly během předchozích přechodů na euro zjištěny problémy** (např. restaurace, kadeřnictví, kavárny a parkoviště). Podrobně zkoumá ceny vybraných parkovišť, autoškol a kadeřnictví, protože právě v těchto oborech byly od začátku období povinného dvojího uvádění cen zjištěny případy výrazného zvýšení cen.

Kontroly SOI doplňuje systém sledování cen prováděný **sdržením spotřebitelů Slovenska**. Sdružení zveřejnilo „černou listinu“, na které jsou uvedeni maloobchodníci, kteří v období přechodu na euro zvýšili ceny a neuvodli k tomu žádné přesvědčivé zdůvodnění. Do konce února bylo do „černé listiny“ zaneseno 12 podniků: všechny jsou podrobeny kontrole ze strany obchodní inspekce.

Vývoj cen ve všech odvětvích hospodářství pravidelně sleduje **cenová rada**, zvláštní orgán vytvořený vládou. Dospěje-li rada po podrobném zkoumání k závěru, že v některém odvětví došlo ke „spekulativnímu“ zvýšení cen, může vládě navrhnout regulaci cen určitého zboží nebo služby.

Občané jsou o výsledcích těchto kontrol pravidelně informováni prostřednictvím médií a jsou vyzýváni k tomu, aby případné nesrovnalosti hlásili obchodní inspekci nebo jiným orgánům na ochranu spotřebitelů.

Podle výsledků průzkumu Komise mělo přibližně 56 % Slováků (ve srovnání se 76 % Kypřanů a Slovinců a 47 % Malťanů) dojem, že přepočtení cen bylo velmi často, často nebo alespoň v některých případech nekalé.

V souladu s doporučeními Komise⁹ učinilo Slovensko komplexní soubor opatření, která mají zabránit nesprávnému vnímání vývoje cen a zneužití cen. Příslušné orgány by měly zajistit, aby byly všechny stížnosti občanů řádně prošetřeny, a věnovat zvláštní pozornost vývoji cen na konci období dvojího uvádění cen.

⁹ Doporučení Komise o opatřeních k usnadnění budoucího přechodu na euro, Úř. věst. L 23, 26.1.2008, s. 30.

4. CENOVÉ TRENDY A VNÍMÁNÍ CEN V OBDOBÍ PŘECHODU NA EURO

4.1. Cenové trendy

V roce 2008 byl vývoj cen na Slovensku silně ovlivněn vnitřními i vnějšími faktory. Roční inflace měřená indexem HICP dosahovala v roce 2008 v průměru 3,9 % ve srovnání s 1,9 % v roce 2007. V kontextu rostoucích cen potravin a energie se roční inflace měřená indexem HICP v první polovině roku 2008 postupně zvyšovala, a sledovala tak rostoucí trend, který začal v polovině roku 2007. Poté, co v září 2008 dosáhla meziročního maxima 4,5 %, se roční inflace měřená indexem HICP v posledních měsících roku 2008 zmírnila.

Dezinflační vývoj od září 2008 byl do velké míry hnán poklesem cen potravin a pohonných hmot v důsledku příznivých základních účinků spolu se snižujícími se cenami energie a potravin na mezinárodních trzích. Tyto dezinflační tendence však byly částečně kompenzovány zvyšujícím se podílem cen tabákových výrobků a tepla na inflaci. Ceny tabákových výrobků se začaly zvyšovat v říjnu, kdy se se zpožděním projevilo zvýšení spotřebních daní z cigaret na začátku roku 2008. Nárůst cen tepla byl způsoben zvýšením cen ze strany správních orgánů ve třetím čtvrtletí roku 2008, které si vynutil nárůst cen plynu v první polovině roku 2008. Navzdory silnému zhodnocení směnného kurzu v prvním pololetí roku 2008 přispěly ceny neenergetického průmyslového zboží ve druhé polovině roku 2008 poněkud výrazněji ke zvyšování cenové hladiny.

Roční inflace měřená indexem HICP se v lednu 2009 v porovnání s předchozím rokem zmírnila na 2,7 % a v únoru 2009 se meziročně dále zpomalila na 2,4 %, což odráží očekávané zpomalení růstu cen potravin a energie. Podle prognózy Komise z ledna 2009 se průměrná úroveň inflace v důsledku klesajících cen potravin a pohonných hmot v roce 2009 pravděpodobně sníží na necelé 3 %, přičemž rostoucí ceny energie a služeb by v roce 2010 mohly způsobit opětovné zvýšení inflace měřené indexem HICP na úroveň 3,5 %.

Podle předběžných propočtů by se celkový (jednorázový) dopad přechodu na euro na celkovou inflaci mohl během přechodu a bezprostředně po něm pohybovat na úrovni nejvýše 0,3 procentních bodů¹⁰.

4.2. Vnímání cen

Podle průzkumu Komise vnímala poměrná většina Slováků dopad zavedení eura na ceny pozitivně: 42 % bylo toho názoru, že to přispěje k zachování cenové stability, přičemž pouze 19 % (ve srovnání s 66 % Kypřanů, 52 % Slovinců a 37 % Maltánů) mělo obavy, že euro zvýší inflaci¹¹. Kladný postoj Slováků k tomu, jak přechod na euro ovlivní ceny, se odrazil i ve výsledcích měření vnímané inflace.

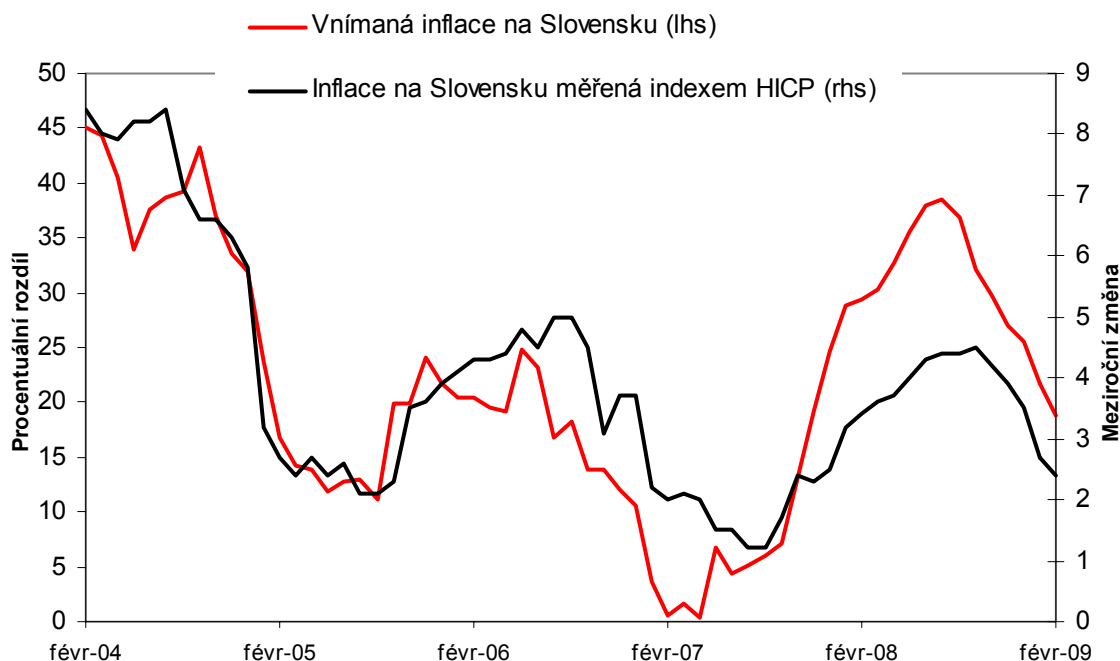
Vnímání inflace se na Slovensku v posledních letech obecně vyvíjelo stejně jako inflace měřená indexem HICP. Avšak dřívější úzká korelace mezi oběma řadami (0,9 v období 2004–2007) se v roce 2008 poněkud snížila (na 0,67), když vnímaná inflace v roce 2008 vzrostla výrazně rychleji než skutečná inflace. Vnímaná inflace následně prudce poklesla, přičemž se zmírnila i skutečná inflace. Výraznější reakci vnímané inflace než skutečné inflace však lze pozorovat ve většině členských států EU, což by mohlo alespoň částečně souviset s tím, že vysoké celosvětové ceny komodit v minulém období měly na vnímání značný vliv.

¹⁰ Eurostat: Přechod na euro a inflace na Slovensku, 23. března 2009.

¹¹ Bleskový průzkum Eurobarometer 259, leden 2009.

Podle lednových údajů z průzkumu mezi spotřebiteli, který provedla Komise, nebyla vnímání inflace přechodem na euro nijak ovlivněna. Vnímaná inflace si zachovala klesající tendenci a dosáhla v lednu 21,7 procentních bodů ve srovnání s 25,6 procentními body v prosinci. V únoru klesla vnímaná inflace ještě níže, na 18,7 procentních bodů. V situaci, kdy se inflace měřená indexem HICP snižuje, je obtížnější izolovat míru, do jaké je vnímání inflace ovlivněno přechodem na euro.

Graf 3
Vnímaná a skutečná inflace
(v %)

5. KOMUNIKAČNÍ KAMPAŇ K PŘECHODU NA EURO A JEJÍ VNÍMÁNÍ VEŘEJNOSTÍ

Komunikační kampaň k zavedení eura byla zahájena v roce 2007, kdy byla zpřístupněna národní internetová stránka věnovaná euru a zřízena bezplatná informační telefonní linka a byly uspořádány různé semináře a konference. Naplno se kampaň rozběhla na jaře roku 2008.

Cílem kampaně bylo informovat všechny slovenské občany o nejdůležitějších aspektech přechodu na euro včas a vyčerpávajícím způsobem. Centrálně organizovaná kampaň v hromadných sdělovacích prostředcích probíhala v televizi, v rozhlasu a v tisku od března 2008 do února 2009. Byla podpořena hromadnou distribucí publikací a eurokalkulaček do všech domácností, neustále aktualizovanou (a hojně navštěvovanou) internetovou stránkou, specializovanými projekty pro školy a novináře, školicím programem pro školitele a „euromobilem“, který přivázel aktuální informace do odlehlých oblastí. Poslední, nejintenzivnější fázi eurokampaně odstartovala dobře obsahově zpracovaná konference o euru v září roku 2008, na jejímž uspořádání se podílely vnitrostátní orgány, Evropská centrální banka a Komise. Kampaň vyvrcholila oslavami dne 1. ledna 2009. Po celou dobu kampaně věnovaly slovenské orgány zvláštní pozornost specifickým cílovým skupinám (dětem

a mládeži, starším občanům, zdravotně postiženým osobám, etnickým menšinám a dalším) a poskytla jim pomůcky přizpůsobené jejich potřebám, které vysvětlovaly nejdůležitější kroky a aspekty přechodu na euro.

Komise podpořila kampaň technicky a finančně. Součástí podpory bylo poskytnutí publikací a propagačního materiálu, pořádání výstav, seminářů pro novináře a průzkumů veřejného mínění. Komise prostřednictvím různých grantů finančně přispěla na část výdajů na odměny pracovníků pro komunikační kampaň, mediální kampaň, národní informační telefonní linku a internetovou stránku, projekty pro školy, programy pro osoby s vlivem na veřejné mínění, eurokalkulačky a „euromobil“.

Odborníci ze Slovenska se zúčastnili informačních akcí a školení, které uspořádaly Komise/OLAF, ECB a Europol s cílem obeznámit je s postupy a metodami určenými k ochraně eura před paděláním.

Evropská centrální banka rovněž spolupracovala s NBS v rámci společných aktivit zaměřených na informování široké veřejnosti a osob, které pracují s penězi, o způsobech výměny eurohotovosti a o bezpečnostních znacích eurobankovek a mincí.

Národní kampaň o euru lze považovat za úspěšnou: podle průzkumu Eurobarometer v lednu 2009 mělo 90 % Slováků pocit, že jsou velmi dobře až poměrně dobře informováni, a téměř 84 % bylo spíše nebo velmi spokojeno s informacemi, které poskytly vnitrostátní orgány. To jistě přispělo k celkovému vnímání přechodu na euro: devět z deseti Slováků vnímalo přechod na euro jako hladký a efektivní. Pro většinu občanů (93 %) byla zdaleka nejdůležitějším zdrojem informací média, dále pak slovenská centrální banka (20 %). Přibližně 90 % dotazovaných uvedlo, že viděli televizní spoty věnované euru: většina z nich tyto spoty považovala za velmi nebo spíše užitečné. Téměř všichni slovenští občané řekli, že obdrželi eurokalkulačku (95 %), a zhruba dvě třetiny z nich je považovaly za praktické. Při otázce, zda stále potřebují získat nějaké informace, zhruba 31 % Slováků odpovědělo, že by se chtěli dozvědět více o bezpečnostních prvcích eurobankovek a mincí (4 z 10 dotazovaných nedokázali v době průzkumu uvést ani jeden bezpečnostní prvek), 22 % by chtělo vědět více o spravedlivém zaokrouhlování cen a 19 % by uvítalo více informací o tom, jak zabránit tomu, aby byli podvedeni při přepočtu měn.

Dobře zvládnutá informační kampaň na Slovensku přispěla k zajištění hladkého přechodu na euro. Kampaň byla komplexní: věnovala pozornost všem cílovým skupinám včetně menšin a osob se zvláštními informačními potřebami. Příslušné orgány by měly zajistit, aby občané získali informace, které se stále nedozvěděli: měly by poskytovat dodatečné informace o bezpečnostních prvcích eurohotovosti a i nadále se zabývat problémy spravedlivé tvorby cen a s tím spojenými obavami.